

Všelidová obrana socialismu

Podplukovník Milan Ždímal

Obrana socialismu vzniká se vznikem diktatury proletariátu jakožto státní organizace vítězné dělnické třídy.¹⁾

Třídní charakter této obrany je v jádru, tzn. v sociálně politické podstatě, určován vývojem třídního charakteru socialistického státu v SSSR.

Způsob organizace této obrany je dán vývojem třídního antagonismu ve vnitřním a zahraničním měřítku, sociálně ekonomickými možnostmi SSSR a vývojem vojenství, především vývojem vědy a techniky.

Historicky i logicky lze určit **dvě etapy vývoje třídního charakteru obrany socialismu**:

— etapu dělnickorolnickou, organizovanou na známých principech proletářské třídnosti;²⁾ tato etapa odpovídá údobí diktatury proletariátu v SSSR,

— etapu všelidovou.

Obě etapy můžeme obecně charakterizovat jako **lidovou obranu socialismu**, která je historicky novým typem ozbrojené obrany státní svrchovanosti.

Uvedenými dvěma etapami prochází obrana každého socialistického státu. Jejich první konkrétně historickou formou je vývoj obrany socialismu v SSSR.

Hlavní otázky tohoto vývojového procesu, které bude třeba zkoumat ze širšího

společenského hlediska, jsou podle našeho názoru tyto:

Především etapa smíšeného systému organizace a výstavby sovětských ozbrojených sil, kdy vedle kádrového systému existoval teritoriálně miliční systém. Jakkoliv jde o samostatné údobí ve výstavbě sovětských ozbrojených sil, nemění tento smíšený systém třídní podstatu obrany SSSR.

Zkoumat proces přechodu od etapy dělnickorolnické obrany k etapě všelidové znamená zkoumat především třídní základ tohoto procesu, tzn. přeměnu třídní struktury socialistického státu v SSSR a zakotvení této přeměny v ústavě 1936, jež politicky zrovnoprávňuje všechny občany a stanoví jim jako ústavní povinnost bránit se zbraní v ruce vymoženosti socialismu. Proces přeměny dělnickorolnické obrany v obranu všelidovou v SSSR je tedy v základu určován procesem státu diktatury proletariátu ve všelidový stát.

Neméně závažné je zkoumání deformace uvedeného procesu v údobí kultu osobnosti: teorie a praxe „zostřování třídního boje“ zužuje třídní základnu obrany socialismu a omezuje přednosti lidového charakteru obrany socialismu jak v etapě dělnickorolnické, tak při přerůstání v etapu všelidovou.

Vznik všelidové obrany v ČSSR

Stručný historický a logický nástin vzniku a vývoje lidové obrany socialismu v SSSR nám umožňuje lépe porozumět vzniku a vývoji lidové obrany socialismu v ČSSR.

Vznik lidové obrany našeho státu lze datovat vznikem diktatury proletariátu

v ČSSR, tedy po dokončení etapy boje o třídní panství dělnické třídy únorovým vítězstvím v roce 1948 a jeho zabezpečením.

Prvou etapou lidové obrany našeho státu je obdobně jako v SSSR etapa dělnickorolnická, mající ve svém základu

¹⁾ Znamé Leninovo vymezení: „My jsme nyní, od 25. října 1917, obránáři; od tohoto dne jsme pro obranu vlasti.“ Spisy, sv. 27, str. 57. SNPL 1964.

Je zajímavé připomenout, že citát je ze stati „Těžké, ale nezbytné poučení“. Lenin ji psal 25. února 1918 a polemizuje v ní především s revolučním frazerstvím, podceňujícím vážnost problematiky obrany mladého sovětského státu:

„Ale právě proto, že jsme pro obranu vlasti, vyžadujeme vážný poměr k obranyschopnosti a k bojové přípravě země.“ Tamtéž.

²⁾ „Rudá armáda jako nástroj proletářské diktatury, musí nutně mít otevřeně třídní charakter.“ K 2. programu KSSS, přijatého na VIII. sjezdu KSSS. KSSS v rezolucích a usneseních, I. SNPL 1954, str. 361. M. V. Frunze, Vybraná díla, str. 151, Naše vojsko 1953.

princip proletářské třídnosti, který je realizován i za stávajícího systému všeobecné branné povinnosti.

Současnou etapu vývoje našeho socialistického státu charakterizujeme jako přechod od státu diktatury proletariátu k všelidovému státu.³⁾

Z toho vyplývá, pokud jde o třídní podstatu obrany ČSSR v současnosti, že dochází k přechodu od etapy dělnicko-rolnické obrany k obraně všelidové.

Zpráva ÚV KSČ XII. sjezdu o tom říká: „Obrana socialistické vlasti má u nás všelidový charakter. Těto přednosti socialistického státu musíme ještě účinněji využívat, dosáhnout, aby se dále prohlubovalo vědomí odpovědnosti všeho lidu za obranu a bezpečnost země.“

Jeho příznačnými rysy, jež nás svrchovaně zajímají, je právě to, že **obrana státu se stává obranou lidu**, obranou všeho obyvatelstva tohoto státu. Stát se stává

lidovou organizací pracujících — v důsledku dokončení a vytvoření nové třídní struktury socialistické společnosti jakožto společnosti rovnoprávných pracujících, ať fyzicky či duševně, ať ve městě či na vesnici. Právě tak „povinnost bránit“ je povinností všech občanů, všeho lidu — a tato forma není jen formálně právní, není jen formální ústavně zakotvenou povinností, ale **obrana se stává všem lidem sebeobranou**, obranou vlastního panství, vlastní státní moci, vlastní státní a společenské organizace.

Je-li dělnicko-rolnická obrana socialismu, obranně řečeno, obranou třídy třídou, je všelidová obrana socialismu obranou všeho lidu vším lidem. Je tomu tak proto, že základní třídní zájem na výstavbě a obraně státní organizace socialismu a komunismu se stal — v důsledku dokončených třídních a ekonomických přeměn po úplném a definitivním vítězství socialismu — celospolečenským zájmem.

Kategorie „všelidová obrana státu“⁴⁾

Máme-li konkrétně zkoumat složky všelidové obrany ČSSR, musíme se především pokusit vystihnout podstatné rysy kategorie „všelidová obrana státu“.

Kdy lze hovořit o tom, že obrana socialistického státu je všelidovou obranou? Které jsou hlavní, podstatné rysy uvedené kategorie?

Především jde o obranu socialistického státu v údobí, kdy se tento stát stal všelidovým státem. Tento rys tedy odpovídá na prvou otázku: „Obrana čeho?“ Vyjadřuje sociálně politické poslání státního systému obrany.

Další rys kategorie je odpověď na otázku: „Obrana kým?“ To, že jde o obranu „všemi občany, vším lidem“, vyplývá z jednoty zájmů občanů a státu. Stát má zájem na obraně každého svého občana a naopak, každý jeho občan má

zájem na obraně státu: obrana státní formy existence socialistické společnosti je současně obranou vlastní individuální existence. Čili jednotu společenského a osobního zájmu nejen na výstavbě, ale i na obraně.

Třetí rys kategorie charakterizuje úlohu obou v systému obrany: jde o aktivní osobní účast, odpovídající celospolečenskému procesu růstu přímé účasti občanů v řízení a správě státu.

Konečně pokud jde o charakteristiku systému obrany v etapě všelidového státu, je to jednotný celospolečenský systém, zahrnující jak státní instituce, tak všechny společenské a zájmové organizace občanů. To je poslední hlavní rys kategorie.

Vymejujeme-li podstatu všelidovosti obrany, nelze ji směřovat s všeobecnou brannou povinností, jež je organizačním principem výstavby a doplňování většiny moderních soudobých armád a není tudíž příznačná jen pro kádrové armády socialistických států.

Všelidovost neznamená ani dobrovolnost účasti v obraně země. I ve všelidovém státě je a bude obrana tohoto státu považována za svrchovanou povinnost a tato povinnost bude i nadále právně kodifikována ústavou a dalšími zákony. Při vymezení kategorie jsem uvedl rys „aktivní osobní účast“. Vyjadřuje ne libovolný vztah, ale vědomý aktivní vztah ob-

³⁾ Touto otázkou se nemohu šíře ve stati zabývat. Pro seriózní informaci doporučuji stať Zdeněk Mlynář „Všelidový stát-leninský pojem“, „Nová mysl“, čís. 11/1963.

⁴⁾ Ve stati používám pojmu „všelidová obrana socialismu“ pro obecnou problematiku všelidové obrany socialismu jakožto společenského systému, který vznikl VRSR a stal se začátkem 50. let světovou sociálně ekonomickou soustavou.

Používám pojmu „všelidová obrana státu“ pro konkrétní problematiku všelidové obrany v rámci socialistického státu. Je logické, že všelidová obrana jiného státu než socialistického nepřichází v nynější historické epoše v úvahu. Při nástupu kategorie se snažím postihnout rysy této kategorie, typické pro každý socialistický stát.

čana ke státu. Vědomý, protože je podložený vědomým přesvědčením naprosté nezbytnosti stát nejen budovat, ale i bránit. Při tom je **osobním vztahem občana ke státu**. Má-li každý občan osobní zájem uhájit vlastní životní existenci, je to myslitelné jen za uhájení samostatné existence státu socialismu.

Zastavme se blíže u tohoto jednoho z hlavních rysů kategorie, tj. u rysu aktivní osobní účasti. **Aktivní osobní účast každého občana má a bude mít různé podoby**. Jejím „prehistorickým“ stadiem je taková osobní účast v obraně státu, jež je formou všeobecné branné povinnosti praktikována u většiny moderních kádrových armád. Tato osobní účast je realizována jak základní službou, tak službou vojáka z povolání a vojáka v záloze. Je správně kodifikována i systémem branné a předvojenské výchovy ve školách středních a vysokých.

Stadium v tomto obecném vymezení nevystihuje ještě vztah občana k obraně státu, nevystihuje ještě jednotu společenského a osobního zájmu na obraně, nevystihuje ještě kvalitu vztahu občana k obraně, již ve všelidové obraně vymezujeme atributem aktivní. Tento atribut nelze založit jenom obecně na vědomí vojenské povinnosti bránit stát a na vojenské cti. Na tomto vědomí je založena povinnost i v soudobých buržoazních armádách a ani tam není jinak myslitelná. Nutno jej založit na tom, že **jde o vztah socialistického občana** (tedy socialistické vědomí povinnosti bránit) **k jeho vlastní státní organizaci**. Jde tedy o socialistické vědomí a jeho příznačným vyjádřením a realizací je právě aktivnost v jednání, aktivnost, jež je druhem socialistického demokratického jako demokratického činu.

Vedle **bezprostřední účasti** v obraně během vojenské služby základní či z povolání vyplývá z uvedeného hlavního rysu kategorie, že v rámci jednotného celospolečenského systému jsou občané zapojeni do různých forem **zprostředkované účasti** v obraně státu, vyplývající z jejich pracovní zařazení. I v rámci svého pracovního a veřejného společenského zařazení se mohou ovšem bezprostředně účastnit obrany země, ať v Lidových milicích či službách CO. I v tomto jejich zařazení se projevuje zmíněný atribut aktivnosti a socialistické vědomosti.

Z vlastního zájmu, který je vyjádřením určitého typu aktivnosti a vědomosti, účastní se občan obrany země prací v organizacích SVAZARM a v tělovýchovných organizacích.

Všelidového charakteru nabývají všechny složky přípravy socialistického státu k obraně:

- příprava ozbrojených sil,
- příprava teritoria,
- příprava ekonomického a vědeckotechnického potenciálu,
- příprava institucí (státních, ekonomických, školských, společenských a zájmových organizací k civilní obraně,
- příprava obyvatelstva.

Tyto složky **přípravy socialistického státu k obraně nejsou specifické pro všelidovou obranu, ale existují tak či onak od vzniku socialistického státu**. Ke změnám v jejich podstatě, v jejich koncepci a v konkrétním obsahu dochází jak v důsledku vývoje třídní podstaty socialistického státu, tak v důsledku vědeckotechnické revoluce a změn ve vývoji vojenskosti.

Pro obranu socialistické soustavy a každého socialistického státu vyplynuly kvalitativně nové požadavky, v základu určené jak vědeckotechnickou revolucí ve vojenství po druhé světové válce, tak sociálně politicky vznikem dvou světových společenských soustav. Vzhledem k možné raketové jaderné válce lze požadavky shrnout do těchto hlavních znaků:

Je to především radikálnost třídních cílů, jež by si ve válce vytyčily vedoucí třídní síly obou světových soustav; poté možnost zničení celých národů, celých kontinentů i celé lidské civilizace v důsledku celkového potenciálu prostředků hromadného ničení; a konečně je to nová kvalita vztahu fronty a zápolí v soudobé válce.

Uvedené kvalitativně nové požadavky jsou celospolečenské v tom smyslu, že se vztahují na každý systém obrany kterékoli společenské soustavy v dnešním světě. Je zřejmé, že **všelidový systém obrany skýtá potenciálně lepší možnost těmto požadavkům dostát**. Tento úsudek v oblasti možnosti nelze však vydávat za konkrétní analýzu konkrétního stavu obrany v tom onom socialistickém státě. Je pouze metodologickým východiskem ke zkoumání konkrétní situace.

Všelidového charakteru nabývá v údobí přerůstání státu diktatury proletariátu ve všelidový stát jak faktická, tak preventivní stránka funkce ozbrojeného náslí v socialistické společnosti.

V minulosti bylo těžiště násilné funkce socialistického státu ve stránce faktické, i při existenci preventivní stránky.

Vzhledem k nevyhnutelnosti válek za převahy imperialismu však spočívala tato preventivní stránka pouze v možnosti oddálit napadení, nikoli mu zabránit. Nová kvalita preventivní stránky násilné funkce socialistického státu je v možnosti odvrátit války jako prostředek řešení mezinárodních sporů. Čím kvalitnější je prevence, tím je realita této možnosti

větší a omezuje se možnost imperialismu rozpoutat jadernou válku.

Společenská závažnost této preventivní stránky funkce ozbrojeného násilí socialismu vzhledem k nebezpečí jaderné války pro civilizaci roste. Tato preventivní stránka je proto současně rozhodující ve funkci ozbrojeného násilí socialismu.

Náš stát a jeho všelidová obrana

Se zřetelem k vymezení hlavních rysů kategorie „všelidová obrana státu“ v předcházející kapitole, všimněme si především toho, jak se přeměňuje stát diktatury proletariátu v ČSSR ve všelidový stát a jaké to má důsledky pro přeměnu dělnicko-korolnické obrany našeho státu v obranu všelidovou.

a) Pro zmíněné období přeměny je typický především růst váhy, odpovědnosti a autority komunistické strany — vrcholného společenského subjektu, řídícího celý proces přeměny.

To ovlivňuje vývoj naší obrany v tom, že roste přímé stranické řízení a přímá kontrola ozbrojených sil a braných složek státu komunistickou stranou. Jedním z výrazů je usnesení sekretariátu ÚV KSČ z 3. 1. 1964 „O některých zásadách a opatřeních k prohloubení stranické kontroly a vlivu KSČ na ozbrojené síly a bezpečnost“.

b) Za druhé — v tomto období vzrůstá váha a odpovědnost volených mocenských orgánů, především vrcholných státních a vládních orgánů, v čele s Národním shromážděním.

Z toho vyplývá kontrolní úloha Národního shromáždění nad celým výkoným aparátem (tj. i nad MNO a MV v oblasti praktické výstavby organizace všelidové obrany), jakož i klíčové postavení jednotlivých stupňů národních výborů v přípravě obyvatelstva k obraně země.

c) Další typický rys přeměny státní organizace v současné etapě je rozšiřování úloh společenských a zájmových organizací při správě státu, jeho ekonomiky a kultury.

Z toho vyplývá a tomu odpovídá i růst významu branných společenských organizací v přípravě obyvatelstva k obraně státu, především SVAZARMU.

d) V období přeměny státní organizace a diktatury proletariátu ve všelidový stát soustavně vzrůstá přímá účast občanů v řízení a správě státu, jeho politiky,

ekonomiky i kultury.

To je celospolečenský proces, který umožňuje aktivní účast občanů v obraně státu v ozbrojených silách i růst aktivní účasti občanů při obraně teritoria v rámci přípravy obyvatelstva k obraně státu.

Přitom právě na úseku obrany země nelze si činit iluze o socialistickém vědomí obyvatelstva jako celku. Nepochybně mezi ním je i skupina občanů, nepřátelsky smýšlejících se socialistickým zřízením, byť jsou pracující. Taková skupina je nezbytně vylučována z určitých úseků účasti v obraně státu. I to je dokladem toho, že v dnešní době jsme teprve v procesu přeměny diktatury proletariátu ve všelidový stát.

Na vývoj lidové obrany našeho státu má v současné době přímý vliv i současná etapa vědeckotechnické revoluce.

Vývoj vědeckotechnické revoluce rozšiřuje okruh vědeckotechnických znalostí, jejichž použití je v podstatě stejné při obsluze vojenské i civilní techniky. Vzrůstá relativnost dělení techniky na vojenskou a civilní: prakticky jsou principy technického použití pomocné bojové techniky, dopravní techniky, zdravotnické techniky atd. stejné.

Z toho vyplývá podobnost či shodnost vědeckotechnické, inženýrskotechnické přípravy civilních a vojenských kádřů, stejný základ vzdělanosti v oblasti společenských věd pro službu v ozbrojených silách a v občanském zařazení.

Z toho vyplývá, že na úseku přípravy kádřů rostou miliční, celospolečenské, nevojenské prvky v přípravě občanů k obraně státu. Rozšiřuje se přímá, okamžitá použitelnost civilních kádřů, především inženýrskotechnických.

Teritoriální charakter přípravy civilního obyvatelstva k obraně koresponduje s procesem růstu teritoriálních prvků v přípravě kádřových ozbrojených sil: jde o teritoriální prvky systému povolávání do základní služby a systému povolávání

záloh na cvičení, i teritoriální rysy systému mobilizace (na rozdíl od dříve praktikovaného systému exterritoriálního) a teritoriální (krajový) systém řízení vojsk, vyčleněných k obraně teritoria.

Současná etapa vědeckotechnické revoluce přímo ovlivňuje koncepci i obsah uvedených složek všelidové obrany socialismu. Růst úlohy vědy jakožto přímé výrobní síly podporuje růst významu vojenskovědeckého potenciálu, nezbytné sou-

částí celkového branného potenciálu státu a vynucuje si rozšiřovat uplatňování vědeckých poznatků při řízení všelidové obrany. Celospolečenský proces mechanizace a automatizace výroby i řídicích postupů ve státním a ekonomickém aparátu je materiální i sociálně psychologický základ zavádění mechanizace a automatizace postupů v aparátu, řídicím přípravu obrany teritoria i obyvatelstva v rámci všelidové obrany.

Příprava teritoria v systému všelidové obrany státu

Chceme-li blíže objasnit přípravu teritoria v celém systému, je třeba především vymezit hlavní pojmy: „zápolí“ a „teritorium“.

„Zápolí“ je pojem operačně strategický a jeho prostorový rozsah závisí na pohybu fronty. Jde o území za frontovým týlem. Proto také pojmu „zápolí“ používáme především pro koalici zemí Varšavské smlouvy bez zřetele na státní hranice; v soudobé válce by bylo zápolí předmětem ozbrojeného zápasu a válka by mohla přímo v zápolí začít. Tím dochází k nové kvalitě ve vztahu fronty a zápolí, i když tato nová kvalita jejich jednoty neznamená jejich totožnost a stírání odlišných rysů mezi frontou a zápolím.

„Teritorium“ je vymezeno, a to je hlavní rozdíl od „zápolí“, státní hranicí svrchovaných států (tedy teritorium ČSSR státní hranicí ČSSR). Příprava teritoria v období míru má vnitrostátní charakter. Za války se ovšem teritorium a zápolí překrývají, a to jak geograficky, tak pokud jde o úkoly obrany teritoria a obrany zápolí při vedení ozbrojeného zápasu. Za války je tudíž teritorium po geografické stránce součástí fronty i zápolí; pohyb fronty na pozemním válčišti mění geografické vymezení fronty a zápolí.

Z toho vyplývá, že problematika obrany vlastního zápolí a problematika obrany teritoria se za války překrývají. To bude zdrojem komplikací za války a bezpochyby ovlivňuje zkoumání problematiky a faktické přípravy i v míru.

Na teritoriu jsou v míru i za války

všechny složky, které se podílejí na obraně státu: polní ozbrojené síly, teritoriální orgány velení, Lidové milice, ozbrojené složky MV (útvary CO), státní, ekonomické a společenské instituce, civilní obyvatelstvo. To vyžaduje nejen přesnou koordinaci a dělbu práce, ale i pevnou centrální komplexní řízení celé obranné problematiky.

Hovoříme-li obecně o přípravě teritoria, lze do ní zahrnout operační přípravu území a přípravu teritoriálních orgánů MNO, která se vztahuje jednak k obraně teritoria (protivzdušná obrana teritoria, likvidace vzdušných výsadek), jednak k zabezpečení ozbrojených sil při zahájení a vedení války (zabezpečení mobilizace, doplňování polních vojsk zálohami, zabezpečení přesunů vojsk, provozu na komunikacích, dopravy vůbec, spojení, zabezpečování polních vojsk bojovou technikou a materiálem).

Je nesporné, že za války by muselo dojít při likvidaci vzdušných výsadek k pružné, operativní a účinné bezprostřední koordinaci akcí teritoriálních orgánů velení s ostatními ozbrojenými složkami, jež by se na daném místě teritoria v dané chvíli vyskytovaly. Opačně i na úkolech ozbrojených složek MV — především při likvidaci nepokojů, vyvolaných reakcemi živly, při obraně a ochraně závodů před akcemi výsadek a diverzních skupin, které se nepodařilo zlikvidovat hned při shozu či při vstupu na teritorium — se budou muset podílet ozbrojené síly, které jsou v podřízenosti MNO a jeho teritoriálních orgánů velení.

Současný stav zkoumání problematiky všelidové obrany ČSSR

Máme-li na mysli stav zkoumání složek všelidové obrany státu je zřejmé, že systematicky je příprava k obraně zkoumána ve složkách ozbrojených sil — především těch, které jsou vyčleněny k ve-

dení polních operací. Problematice teritoria se věnuje intenzivní systematická komplexní pozornost až od začátku 60. let.

Prakticky až v posledních několika le-

tech se věnuje systematická a komplexní pozornost i přípravě civilního obyvatelstva (1. a 2. etapa všennárodní přípravy obyvatelstva).

Přípravu obyvatelstva, jež je v užším slova smyslu těžištěm celé problematiky, lze členit do tří základních skupin:

- morálně politická příprava,
- příprava k ochraně před ZHN, včetně zdravotní a protipožární přípravy,
- aktivní (branná) vojenská příprava.⁵⁾

V přípravě obyvatelstva byla rozhodující akcí posledních let 1. a 2. etapa všennárodní přípravy obyvatelstva, která vedle svých kladů měla i určité nedostatky.⁶⁾

Podnět ke komplexnímu zkoumání všelidového charakteru obrany socialistického státu přináší fakticky až jednání XII. sjezdu v r. 1962. Do té doby probíhá zkoumání jednotlivých složek přípravy státu k obraně nekoordinovaně. Ve vědecké práci a v praxi jsou zkoumány problémy přípravy ozbrojených sil, teritoria, státních a společenských institucí, zájmových organizací podle jednotlivých resortů. V teoretické společenskovědní práci se zkoumá problematika obecně teoretických otázek: vztahy fronty a zápolí, problematika války a politiky, války a míru, historie vojenské politiky. Chybí centrální koncepce komplexního zkoumání problematiky obrany socialismu vcelku.

Jednání XII. sjezdu KSČ je podnětem k teoretickému zkoumání třídně politické postavy všelidového charakteru obrany socialistického státu. V první fázi dochází k publikování časopiseckých statí (LA

číslo 5/1964) a ke zpracování přednášek ve VUML při HV KSČ na MNO v dubnu a v květnu 1964. Seriózní základ komplexního zkoumání této problematiky dává až jednání VR MNO 8. 12. 1964, které pověřuje Vojenskou politickou akademií přípravou celostátní vědecké konference k problematice všelidové obrany, za účasti složek MNO, MV a zainteresovaných společenských organizací. Konference je součástí realizace usnesení ÚV KSČ o kázni ze 17. 11. 1964.

Cílem konference je přispět ke zhodnocení současného stavu všelidové obrany v socialistických zemích, problémů civilní a teritoriální obrany v kapitalistických státech, určit složky všelidové obrany a stanovit východisko ke konkrétnímu bádání na úseku problematiky všelidové obrany v ČSSR, stanovit úkoly jednotlivých institucí a organizací. Výsledkem konference bude i ujasnění obsahu vědeckovýzkumného úkolu „všelidová obrana státu“ a jeho konkrétní anotace.

Teoretickou součástí přípravy konference se stala seminární zaměstnání, jež byla uskutečněna k obecným otázkám všelidové obrany (únor 1965), a k otázkám civilní a teritoriální obrany hlavních kapitalistických států (v dubnu 1965). Součástí příprav konference bude i celostátní sociologický výzkum smýšlení civilního obyvatelstva v otázkách války a míru.

Je nepochybné, že i toto číslo „Vojenské mysli“, věnované jedné ze stěžejních otázek všelidové obrany, totiž přípravě teritoria a na teritoriu, je závažným vojenskovědeckým příspěvkem k jednání konference.

⁵⁾ Toto členění, běžně používané v naší příslušné dokumentaci, je převzato ze sovětských zkušeností. Viz sborník „Vojenská strategie“, 2. vyd., str. 439–422. Naše vojsko, Praha 1964.

⁶⁾ Pokud jde o podrobnější hodnocení 1. a 2. etapy, odkazují na statí pplk. M. Millera v 1. čísle „Sborníku CO, 1965.